

'Melk en suiker?' - RD

Mulisch' Gouden Muur

Of: zo schrijf je je beste verhaal

- Rudy Dek -

Gebaseerd op ware gebeurtenissen.

Dit is een uitgave van Quodest Communicatie Veenendaal

Alle rechten voorbehouden.

ISBN: 9789464801712

Omslagontwerp: Quodest Communicatie - 6

www.rudydek.nl

© Rudy Dek, 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of schrijver.

Proloog

Hij weet waar de tuin ophoudt en waar zijn redding begint, maar het is hier zo verdomd donker dat hij het pad naar het hek maar niet kan vinden. Daarbij, de intense wind en regen lijken alles te hebben gewist. Hier stond immers een ribes, of niet soms? En daar stond een pergola met eronderdoor een tegelpad. Vanaf de kastanje, daar moet het begin ervan zijn, daarvan is hij overtuigd, maar de kastanje biedt deze nacht niet meer dan dikke lagen kleefnatte bladeren, blad dat als klei aan zijn schoenen en broekspijpen blijft hangen en zijn gang alleen maar belemmert.

Met het huis in zijn rug, de geelverlichte kamers die hem nakijken, ploegt hij door de borders, kiest op goed geluk de oostelijke richting, maar komt met beide voeten in de vijver te staan. Een vloek. Zo dichtbij, dan mag hij niet versagen. De omheining kan niet ver zijn. Hij richt zich op en weet uiteindelijk langs de gierende wind in de lindes de omheining te vinden, tot aan de deur die daar in het midden is aangebracht. Om zich staande te houden grijpt hij zich vast in het draadwerk. ‘Eindelijk,’ zegt hij hardop. ‘Eindelijk,’ maar als hij zijn andere hand op de klink legt, blijkt de doorgang naar de rivier op slot. Nog een vloek. ‘Wat maakt het uit?’ murmelt hij. De omheining is niet meer dan een twee meter hoog gaas met daarbovenop drie lijnen geëlektrificeerd prikkeldraad. Al met al is het een uiterst zelfverzekerd hekwerk, absoluut, maar het reikt niet tot in de hemel. Zeker niet. Hij hijgt en puft, voelt de kou vanaf zijn doorweekte schoenen naar zijn onderlijf optrekken, kijkt een moment om zich heen, naar het enorme huis, naar de inktzwarte lucht erboven en tenslotte naar het afgrijselijke voorwerp in zijn hand. Als dit onvindbaar is, ver buiten het bereik van alles wat kan

lezen en schrijven, dan kan dit nog goed aflopen. De loop der gebeurtenissen heeft zich immers altijd geschikt naar wilskracht boven rede. De hele wereld zal hem geloven, alleen hem, en dat omdat hij veruit het beste verhaal heeft.

Hij brengt zijn gestrekte arm naar achteren, zoekt naar de drie lijnen prikkeldraad, maakt een inschatting van afstand versus windkracht en zwaait dan zijn arm door de lucht. Op het hoogste punt glijdt het ding tussen zijn vingers vandaan, gaat met een boog door het luchtruim, over het hek, lost op in het duister en plonst enkele tellen later in de rivier.

Gered.

1. Pierre

I

‘Moet ik het laten bij deze oehoe, boem of tiktak? Is dat wat jij nu suggereert? En zei je dat al niet eerder?’

De tuindeuren slaan open, klappen tegen de muur, en na elkaar de voorrang betwist te hebben stappen beide mannen opgewekt de tuin in. Het is een paradijselijke tuin, een hof met vooroorlogs licht en een even oude, warme stilte. Hier lijkt de vrijheid weliswaar ingesloten, maar desondanks behartigd, tenminste, dat is wat ze elkaar bij een eerdere wandeling al eens hadden voorgehouden, als goudzoekers die hun eerste vondsten delen. Het zijn vooral de woorden *ingesloten* en *vrijheid* die hen bekoren, niet alleen omdat ze een en dezelfde zin vullen, maar vooral omdat ze elkaar zo bitterhard nodig hebben. De paradox is de leugen op zijn bevalligst, had Bordewijk al eens gezegd, of geschreven, en wat hen betreft, had de man nooit mogen doodgaan.

‘Nogmaals, je stelt je te veel in dienst van uitgevers, Pierre.’ Sebastiaans antwoord is een herhaling van zetten, maar dat stoort niet. Vandaag ligt zijn bekommering vooral bij zijn rug. Om de vijftien meter houdt hij dan ook in om leunend op zijn wandelstok een paar tellen uit te blazen. ‘*Don’t you let them.*’

‘*They only embrace dead soldiers,*’ zegt Pierre.

‘*Right, my friend.* Het is niet anders. Leg je daar in godsnaam bij neer, ja?’

‘Of anders de besmetting van het Nederlands door het Engels. Ja... O, wacht even, is dat wat je me eigenlijk wilt

duidelijk maken? Deze Engelse invasie... En ja, ik moet direct toegeven dat het een uiterst interessant thema is, maar eerlijk gezegd ligt mijn hart daar ook niet helemaal. Aan de andere kant, al die Engelse woorden, het zijn net verstekelingen en op een dag nemen ze gewoon het roer over. Iemand zal toch een keer een waarschuwing moeten laten uitgaan.'

'Ach, het Engels is *so innocent*,' zegt Sebastiaan. Hij wijst omhoog. 'Heb je wel eens goed naar het vinkje geluisterd? Het is alsof hij in zijn lied Engelse woordjes gebruikt. Ja, echt waar. Het laatste woord heeft *derry* ook altijd als suffix. Nooit opgevallen?'

Het gesprek leidt tot onder de platanen, langs de geur van de buddleja om voorbij de avellana en de magnolia uit te komen, vlak voor de trotse rozenmuur. Niet dat daar enige muur is te bekennen; het zijn de rozen zelf, die gedurende de zomer één lange, smoorverliefde vestingwal vormen.

'Je ambitie lijkt gevaarlijk,' zegt Sebastiaan, die naar een late roos reikt, die van zijn levensader breekt en in zijn revers prikt. Met de kin op de borst beoordeelt hij de opsmuk. Lijkt tevreden. 'Je weet hoe huiverig de raad staat tegenover oudere heren die nog zo nodig iets willen.'

'Kom op, zeg, we willen allemaal nog iets. En gelukkig maar. Stel je toch voor dat we ons verlangen de nek hadden omgedraaid.'

'Het gaat erom of het een roeping is of een ordinaire behoefte, mijn vriend. Kun je die twee uit elkaar houden?'

'Sebastiaan,' reageert Pierre luid, 'je weet als geen ander dat ik de zucht naar rijkdom achter me heb gelaten. Heb je ooit gezien dat ik een briefje van honderd of zelfs vijfhonderd nakeek?'

Nog een inspecterende blik naar de roos, dan met een toegeknepen oog een naar zijn kompaan. ‘Maslow draait zich om in zijn graf, meneer. Ik hoor het.’

‘Hoe kom je daar nu bij?’ Sebastiaan laat hem aarzelen, hij is zich ervan bewust, maar hij krabbelt overeind en zegt: ‘Weet je wat jij nu doet? Jij neemt een voorschot op je dood en meent dat die niet anders is dan die van een hooggewaardeerd mens als Abraham Maslow. Dat is vooringenomenheid, misschien zelfs...’

‘Wacht even, Pierre,’ en met een hand opgestoken brengt hij de wandeling opnieuw tot stilstand, ‘we hadden het over jouw onomatopeeën en jouw drang daarover te publiceren. Niet over mijn tekortkomingen.’

‘Is dat zo? Waarom bemoeien die zich er dan constant mee?’

De tuin is diep genoeg voor een gesprek als dit: een voor een de vragen ontleden, betrappen op dwalingen en aardse verlangens, en uiteindelijk allemaal voorzien in een antwoord waar zelfs de paus tevreden mee was geweest. Het is de routine van de raad, duizenden keren gevolgd en even zo vele keren geperfectioneerd.

‘Dan toch maar de grutto en de kievit?’ stelt Pierre, de jongste en tevens kleinste van de raad. Hij weet dat hij geen blijk van onzekerheid mag geven, dat het om berusting gaat, dat deze kunst de enige grote kwaliteit in dit leven is en dat het daarbij te doen is om deze voor eeuwig en altijd in je voor- en achternaam onder te brengen. Jouw naam, andermans zekerheid. Ze hadden het er al eens eerder over gehad: geven is uiteindelijk ook een vorm van krijgen, al vraagt dat wel heel veel berusting, terwijl berusting nog altijd op de bon is.

‘*Hij die zijn naam roept,*’ zegt Sebastiaan, als ze de vijver naderen. Hij legt een hand tegen de zon over zijn voorhoofd. ‘Zoiets zou je als ondertitel moeten gebruiken,

om mee te beginnen althans, want een boek als dit heeft een aanhoudende reeks explosies nodig, dan hier en dan daar, en geloof me, zo'n ondertitel is een heerlijke openingsknal.' Met een vegende handbeweging voorkomt hij dat Pierre reageert. 'Als je me toestaat, mijn vriend, nog heel even,' en hij kijkt neer op zijn veel kleinere collega, 'mogelijk wordt het thema nog interessanter als je het linkt aan politici in verkiezingstijd, de onomatopeeën met hun folders en hun onnavolgbare uiteenzettingen.'

Pierre haalt zijn schouders op. Niet de allerbeste grap, vindt hij. 'Wat als ze ons weer eens nodig hebben? En ik heb dat geschreven? Dat lijkt me niet in ons voordeel.'

'Getuigt wel van kracht, mijn beste. Herinner jij je dat donkere vrouwtje dan niet meer, je weet wel, ze had zo'n grappig Surinaams kontje? Weet je nog wat ze ons vroeg? Ze had de uitbanning van racisme hoog op haar agenda staan en verzocht ons om haar de ultieme aanpak in dezen aan te reiken. Nou ja, wat kon ze anders verwachten dan de wind van voren. En je zag het ook, uiteindelijk kwam ze tot inkeer.'

'O, een zekere catechismus?' vraagt Pierre en hij gelooft zijn eigen vraag niet. 'Bedoel je dat?'

'Nee, godsamme, dat is te veel, man. Veel te veel. Ik bedoel hooguit een eh... Iets als een spiegel.'

'Een spiegel?'

'Een niets verhullende spiegel, ja.'

'Meen je dat nou? Sorry, ik meen toch iets anders te horen in het vereenzelvigen van een persoon met het verschijnsel van de onomatopee. Heet dat niet eh... uitschelden?'

De vijver is zo goed als overgroeid met waterlelies. Het was Carl die erop stond dat Ferdinand de kwakende kikkers verjoeg en daarvoor in de plaats onder een of ander houten boogbruggetje een hoeveelheid stilzwijgende

waterlelies zou planten. Honderden. Roze en wit. Onze ambiance verdraagt alleen perfectie, had hij erbij gezegd. Het gewenste boogbruggetje kwam er desondanks niet, ook niet nadat ze met elkaar een slopende discussie over perfectie hadden uitgezeten.

Pierre heeft lang tegen Sebastiaan opgekeken – en niet alleen vanwege het verschil in lengte. Sebastiaan is de man van kracht en onverbloemd, heeft in zijn jaren bij de universiteit veel bereikt, veel promoties en daarom veel geld voor de zaak, en die ene onvolkomenheid, het leed dat hem eens overkwam, draagt hij als overwonnen met zich mee. Sebastiaan is zijn eigen standbeeld geworden, fier en onwrikbaar, ondanks zijn rug, en tegelijk dankzij die rug.

Met de tijd veranderde de bewondering in inzicht in wat hij feitelijk doet. Misschien moet ik ook niet alles willen begrijpen, waren Pierres gedachten, want al dat begrijpen haalt de glans van de dingen die we doen, het mysterie van wie we zijn. Het was een denkbeeld dat hij graag met de raad deelde, maar daarmee zou hij wellicht bevestigen de benjamin van de club te zijn, een status met ergens diep tussen de regels het voorbehoud dat zegt dat deze jongeling als eerste in aanmerking komt als er iets moet worden ingeschonken of de tafel gedekt, de vloer geveegd of de wc's geboend.

Sebastiaans telefoon gaat. Hij blijft staan en gaat met een hand naar zijn binnenzak. Met iets toegeknepen ogen kijkt hij op de display. 'O kut, alweer die Droes.'

'Droes?' vraagt Pierre.

'Ja, Rian Droes, de kandidaat van Isaac.' Sebastiaan tikt de telefoon aan en brengt hem naar zijn oor. 'Rian,' zegt hij luid. 'Ongeduld heeft zich tussen jou en onze afspraak gewurmd, is het niet?' Sebastiaan luistert een enkel moment, neemt dan het gesprek over en zegt dat de

man nog even op zijn eventuele uitnodiging moet wachten. ‘Je bent niet de enige kandidaat, Rian, en zoals je weet, doen we dit uiterst zorgvuldig. Ook in jouw belang. Ik zou daarom zeggen, ga vooral door met dat nieuwe manuscript van je en houd de mailbox in de gaten. *Thanks for calling, man.*’ Daarop verbrak hij de verbinding. ‘Die gaat het niet worden...’

‘Ik wist niet dat Isaac zijn kandidaat al bekend had gemaakt.’

‘Rian Droes, een Rotterdammer, een schrijver van één enkel boek, een driedrollenroman. Hoe komt Isaac erbij, hè?’

‘Iemand uit zijn omgeving?’

‘Dezelfde uitgever, vermoed ik.’

‘En waarom belt hij jou en niet Isaac?’

Ze sjokken verder, Sebastiaan en Pierre, over knerpend grind en ritselend blad. De wandeling houdt gelijke tred met het gesprek: niet - zoals verondersteld - rechtdoor, maar een pad naar links, in de richting van het bankje onder een van de appelbomen, *Newton's seat*.

‘Hij belde al eerder,’ vertelt Sebastiaan.

Pierre kijkt opzij.

‘Het begon met vleierij, daarna kwamen de argumenten en nu lijkt het verdomme wel of hij me bedreigt.’

‘Deze Droes?’

‘Ken je hem echt niet?’

‘Een literaire prijs gewonnen, toch?’

‘Ja, hoe is het in godsnaam mogelijk, hè?’

‘Heb je dat boek gelezen?’

‘Stront ruik je op afstand, beste Pierre.’

‘En nu bedreigingen? Zeg je dat?’

Ze vegen de zitting van het bankje schoon en met aandacht voor zijn rug nemen ze beheerst plaats.

Time-out, in diffuus septemberlicht, insecten om hen heen. Misschien ook Monet, ergens, ver weg.

‘Heb jij al een kandidaat?’ vraagt Sebastiaan. Terwijl hij zijn stok tussen zijn benen klemt, gaat hij zijn zakken langs. Pierre weet waar hij naar op zoek is: zijn pijp. Hij zal hem niet aansteken, nog niet eens stoppen, maar de steel tussen zijn tanden schuiven en er een poosje in gedachten aan sabbelen. Kaakbeweging zijn goed voor je hersenen, heeft hij zich laten vertellen door een of andere televisiedominee in de neurologie.

‘Ik een kandidaat?’ herhaalt Pierre de vraag. ‘Ik maak me meer zorgen. Zijn we wel in staat een goede opvolger te kiezen? Eerlijk gezegd, ik twijfel eraan. Nee, deze slag komen we niet te boven, Sebas.’

‘Maar heb je nu wel of niet een kandidaat?’ dringt Sebastiaan aan.

Hij heeft er meerdere. Zelfs een vrouw, iemand die hij hoger aanslaat dan zijn mannelijke kandidaten, maar het noemen van een vrouwen naam, ook al sluiten de statuten dat niet uit, lijkt hem gewaagd. De kleine rechter uit het midden van het land, zoals zijn collega’s hem graag noemen, zou zich nog meer moeten bewijzen om onder alle corvee uit te komen, en als de vrouw na verloop van tijd dan toch nog niet voldeed, kon hij zijn biesen pakken. Aan de andere kant, een vrouw uitnodigen en laten uitpraten, zelfs al had ze geen schijn van kans, het zou een bijdrage zijn in de verdere perfectionering van de werkwijze. ‘Ik dacht aan Titus Moolhoek,’ antwoordt hij. ‘Zijn emeritaat is slechts van een paar weken geleden. De man bruist nog van energie, en weet je, zoals hij zich laat gelden, is hij absoluut nog niet klaar. Zijn beschouwingen op de rechtspraak zijn nog immer exceptioneel. Ze getuigen van afgewogen zaken. Van integriteit. Betrokkenheid. Om kort te gaan, er schuilt veel waarheid

in deze man, dus als er iemand enigszins in de buurt komt van de ideale opvolger...’

‘Hoor ik nu dat je al aan je pleidooi bent begonnen?’

Pierre houdt in, kijkt een moment opzij, naar de man in het glanzend zwart gestoken pak met een roos op zijn revers. ‘Neem me niet kwalijk, Sebas, maar ik hoef mijn waardering toch niet onder stoelen of banken te steken, is het wel?’

‘Nee, wat mij betreft, prik je een reusachtige vlag in deze Moolhoek.’ Sebastiaan heeft zijn pijp gevonden en schuift die tussen zijn lippen. Daarna legt hij beide handen over elkaar op de wandelstok.

‘En wie is dan jouw kandidaat?’ vraagt Pierre.

Sebastiaan schudt het hoofd. ‘Ik zie niet zo veel goede.’

‘Geen enkele?’

‘De beste zitten al bij de club.’

‘Dankjewel,’ zegt Pierre. ‘Je stelt dus geen kandidaat?’

‘Waarschijnlijk niet.’

‘Ik dacht dat je nogal onder de indruk was van eh, kom hoe heet hij ook alweer? Samuel Roseblad.’

‘Die vondeling die beweert van joodse komaf te zijn?’

‘Ja, die...’

‘Nee joh, veel te veel ideologie. Erg vooringenomen. Die hele Palestijnse kwestie vreet hem beetje bij beetje op. Hij weet exact wat er fout gaat, kan het prachtig voor je uiteenzetten, maar zal je nooit in alle eerlijkheid vertellen hoe het opgelost moet worden.’

‘Terwijl hij het wel weet?’

‘Natuurlijk! Niet zijn inzicht, maar wel zijn onpartijdigheid is er tegelijk met zijn voorhuid afgegaan.’

Pierre heeft vaker op het punt gestaan Sebastiaan te vragen wat hij nu precies over andere mensen denkt. Of over hem. Of over Carl of Isaac. Stoort hij zich aan de gehele mensheid, of slechts aan bepaalde individuen, of is het de snelheid waarmee zij hun mening op orde hebben en hem daarmee aftroeven?

‘Iedereen weet het: het is een identiteitskwesitie,’ praat Sebastiaan doodgemoedereerd verder. ‘Als ze daar in het Midden-Oosten allemaal hun paspoort verbranden, is de zaak met twee dagen opgelost. Wat stelt zo’n offer nu voor, als je voor de rest van je leven vredig met elkaar in de bus naar je werk kunt?’

Pierre klopt hem eens op de schouder. ‘Kortom, je hebt geen kandidaat.’

Sebastiaan gaat verzitten, draait zijn bovenlichaam met moeite naar Pierre. Hij heeft geen zin om langer met die vraag bezig te zijn, zo lijkt het, en maakt een sprongetje terug in het gesprek. ‘Heb je eigenlijk wel voldoende binding met taal? Kijk, ik was graag schrijver geworden, ik geef het toe, maar ik heb dat gewoon niet in me, hoewel taal me net zo zeer intrigeert als bestuurskunde. Het lijkt ook op elkaar, maar het punt is dat ik wel de baas kan spelen, heel goed zelfs, maar geen verhaal in me heb. Als ik dat had, ja, dan zou ik zeker een roman schrijven... Maar lieve god, hoe kom je nu aan een goed verhaal?’ Hij schudt ontmoedigd het hoofd. ‘Bovendien, en zeker niet minder belangrijk,’ en hij tikt Pierre erbij op de arm, ‘hoe kun je in hemelsnaam ooit je brood verdienen met schrijven?’

‘Zou ik dan wel een verhaal hebben, denk je?’

‘Nou ja, dat is te zeggen, zodra we ons werk opzij schuiven, heb jij het over beeldspraak, onomatopoeën of anders wel over...’

‘Dat zijn taaldingetjes... Dat is wat anders. Trouwens, jij begon erover.’

‘Jij zit veel dichter bij een verhaal dan ik.’

‘Dat betwijfel ik.’

‘Het gaat rechters toch niet alleen om de markante zaken van onze taal? Je wilt je vonnis helder uit de doeken doen, of niet dan? Jij eh...’

Pierre heeft er talloze lezingen over gehouden. De rechtspraak is aan talloze criteria gebonden en met verloop van uitspraken probeert men die naar beste kunnen steeds beter te omschrijven. De rechtspleging moet immers aan iedereen en alles kunnen uitleggen wat bewijs is, wat daarin ten minste genoemd moet worden en in welke hoeveelheid het overtuigend is. De uitspraak van de ene rechter mag namelijk niet afwijken van die van de andere, althans niet te veel, en tussen Sebastiaan en hem gesproken, daar had hij nog wel eens wroeging over. ‘Hoe meer criteria, hoe minder zielenpijn...’

Sebastiaan kijkt hem aan. De pijp in een mondhoek. ‘O, wacht,’ zegt hij opgetogen, ‘dat wil ik weten.’

‘Wat?’

‘Zeg eens eerlijk, als je een uitspraak moest doen en je twijfelde, hoe loste je dat dan op?’

‘Ja, daar vraag je me wat.’ Pierre maakt een gebaar waarmee hij iets van zich af duwt.

‘Nee, vooruit, waarop baseerde je in die gevallen je besluit?’

‘Het is een beroepsgeheim, Sebastiaan. Niet formeel, maar eerder iets waarover ik liever zwijg.’

‘Toe, ik neem het mee in mijn graf.’

‘Het is bovendien een tikje gênant.’

‘Dan ben ik helemaal benieuwd...’

Pierre neemt een paar tellen, ziet het aanhoudende geknik van Sebastiaan en zijn wiebelende pijp. ‘Wel, als je

het per se wilt weten: ik baseerde mijn uitspraak wel eens op eh... de krul in mijn staart.'

'Nee!' brengt Sebastiaan luid uit en hij grijpt naar zijn pijp.

'Toch wel.'

'Jezus Christus,' sist Sebastiaan. 'Wat een lef, zeg.' Het zijn meestal alleen zijn ogen die lachen, de rest van zijn plezier houdt hij keurig in toom, als een aangelijnde hond, maar vandaag maakt hij daarop een genereuze uitzondering.

'En mocht je dat denken, ik zal heus niet de enige geweest zijn. De kwestie is namelijk, hoe leg je het punt vast waarop je *weet*? Met mijn collega's had ik het er constant over.'

Sebastiaan herstelt zijn ernst, knikt aandachtig. 'Nou, wanneer heb je *weten* bereikt?'

'Dat vraag je aan mij?'

'En aan de hele wereld. Medici, docenten, rechters, we hebben het er allemaal moeilijk mee om onze overtuiging te objectiveren, laat staan te formaliseren.' Hij wijst met zijn pijp naar Pierre. '*But most of all*, waarom heb je daar onomatopoeën voor nodig?'

'Wel, dat zal ik je uitleggen, mijn vriend...'
Gemoedelijk tikt Pierre Sebastiaan op de knie. 'Maar niet nu, beste jongen. Niet nu. Het is alweer tijd. We moeten er later nog maar eens op terugkomen, *en petit comité*.'

Ze komen voorzichtig overeind en slenteren terug naar het huis.

II

Als iemand je vraagt wat je buurman voor een man is, waarmee begint dan je antwoord? Met hoe hij eruit ziet of wat zijn manier van doen is?

De schrijver van dit verhaal introduceert twee personages. Hij overlegt van beide heren geen paspoort met foto of een cv, sterker nog, ze vallen bij de lezer met de deur in huis. Desondanks kom je met deze scène wel veel zaken over hen te weten: hun ouderdom, eloquentie en zelfingenomenheid, en niet te vergeten, de wereld die ze samen ophouden - mogelijk zonder er helemaal zeker van te zijn of de ander daarmee heeft ingestemd. Het is de stille aanpassing die we voor de ander opbrengen, niet altijd ingegeven door beleefdheid, eerder door onzekerheid. Maar dat terzijde.

Terug naar je buurman. Als je vertelt hoe je buurman eruit ziet, bespreek je hem dan van top tot teen, de kleur en de stijl van zijn haar, zijn gelaat, de kleding die hij draagt en zo naar beneden tot en met zijn schoenen? Benoem je zijn huidskleur en ook die piepkleine tatoeage ergens aan de binnenkant van zijn dijbeen? Ik geef een schot voor de boeg: je buurman is een roodharige schreeuwlelijk die geen discussie uit de weg gaat om zijn gelijk te halen. Hij richt honden af, beesten die afgestudeerd naar de politie en de douane gaan. Ze zeggen dat hij goed is in zijn vak, maar dat het beter zou zijn als hij meer naar de klant luisterde. Zijn hondentrainingscentrum heeft een chique naam, maar in het dorp is men die vergeten en heeft men het over de *Waffen SS*. Na een huwelijk van dertig jaar heeft zijn vrouw hem verlaten en sinds die dag probeert hij er weer uit te zien als de vent van voor die tijd. Strakke spijkerbroek en spierwitte gympen die hij elke avond in de bleek zet. Dat is hem, net zo onzeker als zo vele anderen.

Soms maken schrijvers zich los van hun roman en stoppen zij tijd in een essay over hun belangrijkste personages, louter en alleen om zich in die personen te verdiepen. In een krant of tijdschrift zoeken ze er ten slotte

een foto bij. Of daarmee waren ze begonnen. Kan ook. Op die manier, heel langzaam, komen de personages tot leven.

Daarmee is ook gezegd dat alles wat de heren van dit eerste hoofdstuk bespreken betekenisvol is, anders hoort het niet genoteerd en gelezen te worden. Geen woord zonder functie. Ook al lijkt het soms een hoop geouwehoer, het dient een doel.

De heren uit dit verhaal bezitten een prachtig huis, een huis dat je zelden ziet. Deze heren en het huis, die horen bij elkaar, net als het gesproken en geschreven woord. Besef daarom dat in je beste verhaal een huis ook een personage kan zijn. Of een slaapkamer. Net zo goed als een tuin, een rivier, een berg of een dorp. Of zelfs het weer. Voor wie goed luistert, vertelt de omgeving ook iets.

Tot slot nog even die proloog. Veel verhalen hebben een proloog, een voorrede. Antoniem: epiloog. Veelal is het een tekst die de lezer pas na vele bladzijden kan inpassen, maar eenmaal daar aangekomen is men die vaak alweer vergeten en moet de lezer terug, terug in het boek en terug in de tijd. Een epiloog zou het verhaal van meet af aan spannend moeten maken, maar het is verworpen tot een truc uit een suffe trukendoos, een tikje sleets. Wil je deze verteltechniek toch gebruiken, geef het dan een tweede functie.

Lees nu eerst over hoe de Raad van Zeven zijn klanten ontvangt.

III

Vandaag is het een vrouw uit de financiële wereld. Zij komt namens een bank, een kleine onderneming uit het zuiden van het land, gelieerd aan een Zwitserse financier. Ze heeft veel boeren als klant, zowel in Limburg en Brabant als in Wallonië en de Jura. De vrouw heeft